

Conceptul

Programului pentru anii 2022 – 2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027

Prezentul Concept este elaborat de Ministerul Educației și Cercetării, în conformitate cu prevederile subpct. 3, pct. 34 din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice.

Denumirea documentului

Programul pentru anii 2022 – 2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027

Tipul documentului de politici publice – Program

Programul pentru anii 2022 – 2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027 (în continuare – Program) este un document de politici publice pe termen mediu ce descrie obiectivele și acțiunile ce urmează a fi realizate în cele patru domenii prioritare stabilite în Strategia de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1464/2016: *I. Participarea la viața publică; II. Limba ca mijloc de integrare: politicile privind limba de stat și limbile minoritare; III. Dialogul Intercultural și apartenența civică la statul Republica Moldova; IV. Mass-media.*

În conformitate cu punctul 4 al Hotărârii Guvernului nr. 386/2020, Strategia de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027 va rămâne executabilă până la finele perioadei de implementare a acesteia, cu modificarea mecanismului de implementare, prin tranziția de la Planul de acțiuni la Program.

Problema abordată

Diversitatea etnică a Republicii Moldova este parte a istoriei și culturii țării. S-a format o tradiție ca reprezentanții diferitor etnii să conviețuiască în cooperare și înțelegere. Conform datelor statistice din 2014, în afară de grupul etnic majoritar, pe teritoriul țării locuiesc reprezentanți ai peste 40 de grupuri minoritare etnice / minorități naționale. Printre cele mai numeroase minorități naționale sunt ucraineni (6,6%), găgăuzi (4,6%), ruși (4,1%), bulgari (1,9%), romi (0,3%) și alte etnii constituie 0,5% din populație. Este incontestabil faptul că obiectivul suprem al tuturor drepturilor omului este dezvoltarea completă și liberă a personalității umane individuale în condiții de egalitate, ținând cont de abordarea că *nimeni nu trebuie lăsat în urmă*. Minoritățile naționale reprezintă un capital uman robust cu drepturi depline întrucât

acestea fac posibilă dezvoltarea plenară a societății în condiții de toleranță, pace și prosperitate. Protecția minorităților naționale, a drepturilor și libertăților persoanelor aparținând acestor minorități este parte inseparabilă a protecției drepturilor omului, confirmând și dezvoltând drepturile, libertățile și obligațiile fundamentale ale cetățenilor, consfințite în Constituția Republicii Moldova.

Analiza implementării acțiunilor din Planul de acțiuni pentru 2017-2020 pe baza rapoartelor anuale întocmite de Agenția Relații Interetnice (ARI) relevă faptul că 54% din acțiuni au fost realizate pe deplin, 38% au fost realizate parțial și 8% nu au fost realizate.

Evaluarea a evidențiat o eficiență scăzută a Planului de Acțiuni pentru 2017-2020 în termeni de „raport cost/eficiență” și „raport calitate/preț”. Acest lucru permite concluzia despre lipsa unei estimări adecvate a costurilor și a altor resurse necesare pentru a finaliza o acțiune în domeniu definit în procesul de proiectare a planului precedent. Formularea vagă „În limitele bugetului disponibil” a fost aplicată în raport cu sursa de finanțare a majorității activităților finanțate de la bugetul de stat, fapt care nu oferă date suficiente pentru estimarea costurilor. Ca urmare, alocarea fondurilor s-a bazat pe principiul „rezidual”, și nu pe un exercițiu eficient de estimare a costurilor.

Raportul de evaluare a Planului de acțiuni precedent a evidențiat importanța sporirii diverselor capacități ale părților interesate pentru implementarea eficientă a etapei a doua Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice pentru anii 2017 – 2027, formularea clară a indicatorilor de progres care ar permite estimarea impactului schimbării calitative, precum și estimarea adecvată a costurilor și a altor resurse necesare pentru asigurarea „raportului cost/eficiență” și „raportului calitate/preț”, dezvoltarea unor mecanisme eficiente de coordonare și consultare a politicilor din domeniu la nivel regional și local.

Acoperirea bugetară insuficientă este unul din factorii dominanți care a împiedicat implementarea eficientă a Planului de Acțiuni pentru 2017 - 2020, precum și insuficiență la capitolul angajament politic, responsabilitate și pârghii instituționale, activitate de promovare a intereselor, implicarea APL-urilor, minorităților naționale și organizațiilor societății civile, fluctuație sporită a cadrelor, insuficientă coordonare interguvernamentală și intra-guvernamentală, restructurare și reorganizare în cadrul Guvernului. Evaluarea a găsit puține dovezi cu privire la schimbarea pe termen lung produsă de Planului de Acțiuni pentru 2017-2020, în principal din cauza faptului că a trecut un timp relativ scurt de la începutul implementării Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice.

Astfel, Programul pentru anii 2022 – 2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice își are drept scop adresarea lacunelor și provocărilor

identificate în procesul implementării Planului de Acțiuni pentru 2017-2020, contribuind la abordarea următoarelor probleme:

Nivelul insuficient de participare a minorităților naționale/etnice la viața publică.

Participarea efectivă a minorităților naționale la viața publică constituie o componentă esențială a unei societăți pașnice și democratice. Prin urmare, sprijinirea participării efective a minorităților la viața publică este o prioritate cheie a Strategiei. În scopul consolidării relațiilor interetnice autoritățile publice ar trebui să reflecte diversitatea societății, precum și să promoveze nondiscriminarea și echitatea efectivă în viața publică atât pentru minoritățile naționale, cât și pentru majoritate.

Programul prevede măsuri speciale pentru încurajarea participării la viața publică a persoanelor aparținând minorităților naționale, în special tinerilor, promovând respectarea principiului egalității între femei și bărbați. În acest sens vor fi adoptate măsuri specifice pentru recrutarea minorităților naționale/etnice la toate nivelurile de administrație publică, precum programe de formare profesională, organizarea de stagii pentru tinerii absolvenți în cadrul instituțiilor publice și asigurarea condițiilor necesare pentru studierea limbii de stat în regiunile compact populate de minorități.

Eficiență scăzută a organelor consultative cu persoanele aparținând minorităților naționale, în special la nivel local

La nivel de entitate consultativă, un rol important în realizarea politicii de integrare este alocat Consiliului coordonator al organizațiilor etnoculturale care activează pe lângă Agenția Relații Interetnice. Deși astfel de structuri există, eficacitatea acestora trebuie sporită, iar potențialul lor urmează să fie valorificat pe deplin. Mai mult, rezultatele raportului de evaluare a implementării Planului de acțiuni pentru anii 2017 – 2020 relevă că opiniile persoanelor aparținând minorităților naționale nu sunt întotdeauna luate pe deplin în considerare în procesele de luare a deciziilor relevante pentru preocupările lor. Este important să fie asigurat un dialog permanent cu reprezentanții grupurilor minoritare din cadrul organismelor consultative existente în ceea ce ține de identificarea măsurilor speciale pentru promovarea participării efective a minorităților naționale la viața publică, inclusiv prin încurajarea participării tinerilor în cadrul acestui dialog și, totodată, asigurând o participare echilibrată pe criterii de gen și vârstă. Totodată, este necesar de a extinde practica constituirii organelor consultative și la nivel local și a asigura funcționalitatea acestora. Programul prevede acțiuni care se vor concentra pe eficientizarea mecanismelor consultative și consolidarea capacităților organelor consultative existente, precum și celor noi create.

Insuficiența de date segregate cu privire la minoritățile naționale/etnice

Una dintre problemele cheie pentru dezvoltarea politicilor bazate pe incluziune și respectarea principiului că *nimeni nu rămâne în urmă* ține de colectarea datelor, în special în domeniul protecției drepturilor minorităților naționale.

Recensământul populației reprezintă una dintre sursele oficiale de date statistice dezagregate în baza afilierii etnice. Registrul de stat al populației conține, de asemenea, informații cu privire la originea etnică a persoanelor. De asemenea, Planul de acțiuni pentru 2017 – 2020 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice a permis să se pună bazele acțiunilor prin colectarea de date și dovezi importante, înțelegerea mai bună a situației de pe teren, producerea unor studii importante de referință etc. Însă, este necesar de îmbunătățit procesul de colectare a datelor cu privire la etnie, în vederea respectării principiului autoidentificării. Alte mecanisme de colectare a datelor în domeniul minorităților naționale nu există.

Colectarea datelor dezagregate va oferi o bază empirică în elaborarea unor măsuri bine direcționate pentru remedierea problemelor existente cu care se confruntă persoanele aparținând minorităților naționale în diferite domenii: participarea în viața publică și politică, ocuparea forței de muncă / șomajul, acces la educație, cunoașterea limbii oficiale etc.

Cunoașterea limitată a limbii române de către reprezentanții minorităților naționale/etnice

Este recunoscut faptul că posedarea limbii de stat este o condiție necesară pentru participarea efectivă și reprezintă un factor important pentru integrarea și coeziunea socială. Cunoașterea limbii de stat ar avea un impact pozitiv asupra perspectivelor de dezvoltare profesională și integrării armonioase în societate a reprezentanților minorităților naționale, inclusiv din partea stângă a Nistrului, în special tinerilor. Datele Studiului referitor la reprezentativitatea și participarea diferitor grupuri etnice în serviciul public și Etnobarometrului-2020 arată că nivelul limitat de cunoaștere a limbii de stat de către minoritățile naționale/etnice limitează perspectivele de încadrare nu doar în serviciul public, dar și drept un obstacol în calea angajării în câmpul muncii. Totodată, Raportul de evaluare a implementării planului de acțiuni precedent a evidențiat că minorităților naționale au avut insuficiente oportunități de a obține în mod eficient competențe în limba de stat și limbile minorităților naționale din cauza insuficienței de profesori instruiți în mod corespunzător, de materiale didactice de predare și de învățare de înaltă calitate, precum și din cauza mediului lingvistic nefavorabil în unele regiuni dens populate de minorități naționale. Rezultatele obținute se bazează puternic pe sectorul non-guvernamental, în principal ANTEM.

Astfel, Programul se va axa pe implementarea unor măsuri complexe pentru a îmbunătăți sistemului de predare-învățare a limbii române pentru reprezentanții minorităților naționale/etnice, organizarea cursurilor de studiere a limbii române, inclusiv prin programul de

instruire la distanță a limbii române. Totodată, Programul prevede că persoanele aparținând minorităților naționale, independent de necesitatea de a însuși limba oficială a statului, să aibă posibilități adecvate pentru învățarea limbii materne sau în limba maternă, precum și să-și mențină și să-și dezvolte cultura. Programul își propune măsuri în materie de protecție și dezvoltare a limbilor minorităților naționale, precum și promovarea diversității lingvistice prin îmbunătățirea predării limbilor minorităților naționale în instituțiile de învățământ, organizarea evenimentelor de promovare a diversității lingvistice la care să participe persoanele aparținând minorităților naționale, inclusiv din partea stângă a Nistrului și majorității etnice, organizarea acțiunilor de promovare a multilingvismului, precum și continuarea procesului de pregătire și identificare a potențialului statului referitor la ratificarea Cartei Europene a limbilor regionale sau minoritare.

Nivelul insuficient de cunoștințe din partea diferitor grupuri din societate despre diversitatea culturală, lingvistică, istoria și tradițiile minorităților naționale.

Un alt deziderat abordat în Program ține de intensificarea interacțiunii între persoanele aparținând minorităților naționale și majorității etnice. Numărul spațiilor și inițiativelor ce contribuie la dialogul intercultural este redus. În acest sens se propune promovarea interacțiunilor la diverse niveluri ale societății prin realizarea de activități sociale, culturale, sportive, turistice care să faciliteze dialogul intercultural, sporirea capacităților actorilor relevanți în materie de diversitate, toleranță interetnică, dialogul intercultural, precum și promovarea dialogului intercultural prin educația non-formală, precum și măsuri speciale pentru prevenirea și eliminarea discriminării, xenofobiei, stereotipurilor și tensiunilor interetnice.

Acces limitat la programele de calitate în limbile minorităților naționale și nivelul insuficient de promovare a diversității în mass-media

Mass-media are un rol deosebit de important în procesul de integrare. În primul rând, aceasta oferă un mediu virtual în care persoanele aparținând minorităților naționale își pot exercita drepturile, inclusiv dreptul de a utiliza limba maternă și de a dezvolta și a promova cultura. În al doilea rând, în calitate de instrument de primire și transmitere a informațiilor, mass-media este esențială pentru crearea unui climat favorabil dialogului intercultural și înțelegerii reciproce, inclusiv prin combaterea stereotipurilor negative, prejudecăților și intoleranței în societate. Conform raportului de evaluare a Planului de acțiuni pentru anii 2017 - 2020 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice, programele mass-media existente ce vizează minoritățile naționale nu sunt pe deplin suficiente urmare a atractivității reduse pentru comunitățile etnice. Acest lucru este cauzat de lipsă de oportunități pentru reprezentanții minorităților naționale de a influența conținutul, capacitățile tehnice limitate la nivel local, insuficiența gravă de finanțare pentru a produce programe de calitate în limbile minorităților,

precum și de prioritatea redusă a subiectului pentru asociațiile profesionale de jurnaliști. Acest lucru contribuie la un sentiment de marginalizare în rândul minorităților naționale și drept rezultat mulți oameni aparținând minorităților naționale preferă să consume mass-media străină.

În spațiul audiovizual național este interzisă difuzarea programelor audiovizuale ce conțin discurs care incită la ură. Consiliul Audiovizualului reacționează cu sancțiuni în cazurile de incitare la ură și discriminare în mass media audiovizuală.

Conform Raportului de monitorizare a mass-media *“Reflectarea minorităților și diversității în mass-media”*, subiecte legate de minoritățile etnice sunt reflectate rareori de către mass-media. Atunci când apar astfel de materiale, de regulă e vorba de evenimente la zi despre grupul etnic minoritar, activități culturale sau infracțiuni. Deseori se recurge la etichetarea persoanelor bănuite de comiterea crimelor prin precizarea apartenenței etnice a acestora. Asemenea practici pot contribui la fortificarea prejudecăților și pot duce la discriminare. Totodată, se solicită implicarea mai activă a mass-media, în special de limbă română, în demontarea stereotipurilor, xenofobiei și discursurilor de ură legate de percepția publică cu privire la minoritățile naționale.

Programul prevede acțiuni ce țin de elaborarea unor mecanisme/instrumente pentru susținerea și promovarea granturilor / proiectelor care asigură accesul minorităților naționale la informații și programe în limbile minorităților, sporirea capacităților jurnaliștilor privind diversitatea, minoritățile și drepturile omului, monitorizarea stereotipurilor negative și instigării la ură în spațiul mediatic, promovarea multilingvismului și diversității în societate etc.

Conform rezultatelor raportului final privind evaluarea realizării Planului de acțiuni pentru anii 2017 – 2020 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice, majoritatea absolută a respondenților consideră că toate domeniile prioritare ale Strategiei ar trebui să fie reflectate în Program. Cu toate acestea, s-a nuanțat și necesitatea abordării altor direcții prioritare, precum *dezvoltarea turismului intern pentru explorarea patrimoniului cultural al minorităților naționale, păstrarea și promovarea patrimoniului intangibil al minorităților naționale, focusarea acțiunilor asupra tinerilor care reprezintă minoritățile naționale și o mai bună integrare a aspectelor de gen.*

Scopul elaborării documentului de politici publice

Elaborarea Programului este condiționată de expirarea validității și pierderea actualității Planului de Acțiuni pe anii 2017-2020 și asigurarea consecutivității de planificare a acțiunilor pe termen mediu pentru implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017 – 2027, ținându-se cont de realizările și lacunele politicilor implementate anterior, standardele și obligațiile în domeniul drepturilor omului, precum și de

bunele practici din domeniu, care răspund necesităților reprezentanților minorităților naționale/etnice din Republicii Moldova.

Scopul Programului este contribuirea la consolidarea relațiilor interetnice și încurajarea diversității incluzive a societății prin participarea minorităților naționale în diverse sfere ale vieții statului, asigurând egalitatea cetățenilor, indiferent de apartenența etnică, culturală, lingvistică etc. și respectând legislația națională și standardele internaționale în domeniu.

Obiectivul general al Programului - către anul 2025 Republica Moldova va dispune de mecanisme de lucru eficiente în domeniul educațional, economic, social, cultural pentru facilitarea participării reprezentanților minorităților naționale/etnice la viața publică și dialogul intercultural, studierea limbii de stat, promovarea limbilor minorităților naționale, precum și asigurarea accesului minorităților naționale la informații și mass-media în limbile acestora.

Urmare a realizării obiectivelor și acțiunilor în cele 4 domenii prioritare, stabilite în Strategia de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027, HG 1464/2016, Programul va avea un impact exhaustiv și multidimensional, după cum urmează:

Impact 1: Minoritățile etnice/naționale vor fi reprezentate la un nivel sporit în administrația de stat și serviciul public, urmare a creșterii gradului de eficiență în comunicare între autorități și societatea civilă și îmbunătățirea cunoașterii în domeniul ce se referă la relațiile interetnice.

Impact 2: Procesul de predare-învățare a limbii române pentru minoritățile naționale/etnice se va îmbunătăți asigurând simultan protecția și dezvoltarea limbilor minorităților naționale/etnice.

Impact 3: Dialogul intercultural și educația interculturală se va extinde și se va promova, consolidând sentimentul de apartenență civică la statul Republica Moldova.

Impact 4: Minoritățile naționale/etnice vor avea acces la informații și programe televizate în limbile minorităților prin intermediul mass-media.

Principiile programului: coerență, accesibilitate, complementaritate, coordonare, comunicare. *Coerență:* politicile și acțiunile practice destinate reprezentanților minorităților naționale/etnice sunt elaborate în baza analizei și evaluării nevoilor acestora, în conformitate cu datele referitoare la relațiile interetnice colectate în cadrul activităților statistice oficiale, studiilor și cercetărilor în acest domeniu, astfel încât să fie ușor de identificat și utilizat.

Accesibilitate: politicile și acțiunile practice destinate reprezentanților minorităților naționale/etnice vor fi disponibile și accesibile atât online cât și “în persoană”, inclusiv în limbile minorităților naționale, la nivel local, regional și național.

Complementaritate: obiectivele și acțiunile Programului sunt coordonate, se sincronizează și derivă din documentele strategice de dezvoltare ale țării, cadrul național

legislativ și normativ în domeniul relațiilor interetnice și al protecției drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale, precum și din standardele și angajamentele internaționale ale Republicii Moldova în acest domeniu.

Coordonare: pentru a asigura eficiența, echitatea și eficacitatea acțiunilor va fi utilizat mecanismul de coordonare și consultare a opiniilor părților interesate prin intermediul grupului de lucru interinstituțional privind elaborarea Programului.

Comunicare: comunicare între guvern, autoritățile publice centrale și locale, organizațiile societății civile care reprezintă minoritățile naționale/etnice, mass-media va fi unul din pilonii de bază ai Programului, care urmează a fi bazată pe un mecanism viabil de comunicare regulată, transparentă și eficientă. Acest mecanism va permite colectarea feedback-ului, sugestiilor și opiniilor în scopul adaptării și ajustării acțiunilor practice în funcție de impactul lor.

Grupuri țintă:

- Reprezentanți ai minorităților naționale/etnice;
- Reprezentanți ai autorităților publice centrale și locale responsabili de consolidarea relațiilor interetnice;
- Reprezentanții domeniului educațional și academic implicați în procesul de învățare-predare pentru minorități etnice;
- Organizațiile societății civile care reprezintă minoritățile naționale/etnice, alte organizații ai societății civile care monitorizează cazurile de instigare la ură interetnică și discriminare
- Mass-media publică și privată implicată în reflectarea diversității etnice;

Alți actori relevanți pentru promovarea diversității culturale, drepturilor omului, educației civice și prevenirii tensiunilor interetnice.

Concordanța cu Strategia Națională de Dezvoltare (SND)

Ținând cont de scopul SND-2030, aprobată prin HG nr.377/2020, ce constă în sporirea calității vieții cetățenilor Republicii Moldova, indiferent de vârstă, mediul de reședință, sex, *etnie*, dizabilitate, religie și alte diferențe, în care *nici un om nu trebuie lăsat în urmă*, Programul este aliniat la obiectivele și țintele setate în *Strategia națională de dezvoltare "Moldova 2030"* și contribuie la realizarea a trei obiective ale SND 2030 (nr. 4, 8 și 9) și anume: *garantarea educației de calitate pentru toți și promovarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții; asigurarea unei guvernări eficiente și incluzive și a supremației legii; promovarea unei societăți pașnice, sigure și inclusive.* În acest sens Programul propune spre realizare obiectivele ce țin consolidarea capacităților tinerilor în vederea încurajării acestora de a participa în viața publică, crearea condițiilor necesare pentru studierea limbii de stat, instruirea actorilor relevanți în materie ce ține de drepturile omului, inclusiv drepturile minorităților naționale, managementul

diversității, acțiuni de prevenire a infracțiunilor motivate de prejudecată, ură interetnică și discriminare etc.

Concordanța cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD)

Republica Moldova s-a aliniat la ODD și s-a angajat să pună în aplicare Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030. ODD-uri, printre altele, subliniază importanța “reducerii inegalităților în interiorul țărilor și între țări”, precum și se focusează pe primordialitatea non-discriminării, asumând angajamentul de a colecta datele dezagregate detaliate pentru a identifica subgrupurile populației care ar putea fi “lăsate în urmă”. Prin urmare, Programul se va axa o abordare cuprinzătoare față de minoritățile naționale/etnice cu scopul atingerii principiului ”a nu lăsa pe nimeni în urmă”. În context, Programul va contribui la realizarea a două ODD-uri:

ODD 10: „Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta”

Ținta 10.2. “Până în 2030, abilitarea și promovarea incluziunii sociale, economice și politice a tuturor, indiferent de vârstă, sex, dizabilitate, rasă, etnie, origine, religie sau statut economic sau de altă natură”

Programul prevede încurajarea participării la viața publică a persoanelor aparținând minorităților naționale, în special tinerilor, promovând respectarea principiului egalității între femei și bărbați. Un alt aspect este și contribuția la o comunicare mai eficientă între autorități și societatea civilă, în special care reprezintă minoritățile naționale/etnice. Programul, de asemenea, va promova interacțiunile la diverse niveluri ale societății care să faciliteze dialogul intercultural și politicile de integrare, precum și va încuraja canalele media să instruiască jurnaliștii în vederea reflectării diversității, încurajării dialogului intercultural și a identității civice.

Ținta 10.3. “Asigurarea oportunităților egale și reducerea inegalității rezultatelor, inclusiv prin eliminarea legilor, politicilor și practicilor discriminatorii, și promovarea legislației, politicilor și acțiunilor corespunzătoare în acest sens.”

Pentru a contribui la atingerea acestei “ținte” Programul va promova implicarea activă a societății civile în sesizarea organelor competente despre cazurile de instigare la ură interetnică, discriminare și exprimare a intoleranței. Din punct de vedere al cadrului legal, Programul va contribui la perfecționarea cadrului legal în contextul politicii de integrare, în special privind funcționarea limbilor, interzicerea instigării la ură etc. Elaborarea și aplicarea unor instrumente practice și eficiente pentru monitorizarea și raportarea stereotipurilor negative și instigării la ură în spațiul mediatic vor reprezenta elementele importante ale Programului.

ODD 4 “Educație de calitate”

Accesul la educația de calitate este esențial pentru funcționarea adecvată a unei societăți durabile. ODD 4 “Educație de calitate” este axat pe asigurarea unei educații de înaltă calitate, incluzive și echitabile pentru toți și promovarea oportunităților de învățare pe întreg parcursul

vieții. Acest are drept scop asigurarea ca toți oamenii, indiferent de sex, vârstă, rasă și *origine etnică*, precum și persoanele cu handicap, migranți, persoanele indigene, copiii și tinerii, în special cei aflați în situații vulnerabile, să poată să învețe pe tot parcursul vieții, pentru a-i ajuta să dobândească cunoștințele și abilitățile necesare pentru a utiliza oportunitățile și participarea deplină în societate.

Ținta 4.7 “Până în 2030, asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv, printre altele, prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, cetățenia globală și aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă”

Din perspectiva țintei 4.7. Programul va contribui la îmbunătățirea procesului de predare-învățare atât a limbii române pentru minoritățile naționale/etnice, cât și a limbilor minorităților naționale în instituțiile de învățământ general. Programul, de asemenea, va oferi instruirea persoanelor aparținând minorităților naționale, inclusiv din partea stângă a Nistrului în special prin predarea limbii de stat, pentru crearea condițiilor necesare în vederea recrutării acestora la toate nivelurile administrației publice.

Concordanța cu cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM)

Din perspectiva finanțării, Programul urmează a fi bazat pe principiile de sinergie și complementaritate dintre resursele financiare publice și cele atrase, inclusiv de la partenerii de dezvoltare etc.

O parte din obiective și acțiuni propuse pentru realizarea Programului vor fi acoperite din sursele financiare planificate în cadrul bugetar pe termen mediu 2022 – 2024 și din contul și în limitele alocațiilor prevăzute în aceste scopuri în bugetele autorităților și instituțiilor responsabile de implementare.

Concordanța cu prioritățile guvernamentale și celelalte documente de planificare și de politici publice

Documentul de politici va transpune viziunea *Programului de activitate al Guvernului “Moldova vremurilor bune”* în materie de sporire a nivelului de cunoaștere a limbii române de către minoritățile etnice, perfecționarea competențelor funcționarilor publici în lucru cu comunitățile interetnice și sporirea comunicării dintre autorități și grupurile etnice minoritare, precum și promovarea dialogului intercultural. De asemenea, Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022 aprobat la 13 octombrie 2021 prevede dezvoltarea mecanismului de implementare a etapei a II a Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017- 2027, fiind inclusă drept o acțiune separată în cadrul capitolului XXII “Relații Interetnice”.

Pe lângă aceasta, Programul propus va lua în considerare și prevederile din alte documente de planificare strategică care se află în proces de elaborare sau implementare, în vederea asigurării unei abordări unice și consistente asupra domeniului respectiv. Astfel, Programul va fi corelat cu prevederile proiectului Strategiei „Educație 2030” (în proces de definitivare), proiectul Programului de susținere a populației de etnie romă pentru anii 2022 – 2025 (în proces de definitivare) în materie de coeziune socială, dezvoltarea potențialului uman, promovarea educației interculturale și a educației pentru pace, precum și cu prevederile Strategiei Naționale de Dezvoltare a Statisticii Naționale (în proces de elaborare), contribuind la îmbunătățirea procesului de colectare a datelor oficiale privind minoritățile etnice pentru un proces de politici bazat pe evidențe. Programul propus va avea tangențe cu Strategia de dezvoltare a sectorului de tineret (în proces de elaborare) prin includerea acțiunilor focusate pe tineri, reprezentanți ai minorităților etnice care vor contribui la creșterea gradului de participare a tinerilor în viața publică și incluziunea acestora etc., prevederile Programului național de dezvoltare a turismului „Turism 2025” în materie ce ține de promovarea și valorificarea patrimoniului cultural al comunităților etnice din Republica Moldova - un factor de dezvoltare durabilă și coeziune socială.

Subsidiar, Programul abordează recomandările organelor internaționale pentru drepturile omului, în special drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale/ etno-lingvistice din Republica Moldova, și reafirmă voința bună de a-și pune în aplicare angajamentele și obligațiunile internaționale a statului. În Program sunt integrate recomandările organismelor internaționale de monitorizare: Evaluarea Periodică Universală (UPR), Comitetul pentru eliminarea discriminării rasiale (CERD), Comitetul pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor (CEDAW), Comitetul pentru drepturile copilului (CRC), Comitetul ONU privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale (CESCR), Consiliul Drepturilor Omului (HRC), Raportorul special al ONU pentru problemele minorităților, Comitetul consultativ pentru Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale și ECRI. Aceste recomandări au fost transpuse în acțiuni concrete reflectate în Planul de acțiuni al Programului.

Perioada planificată pentru elaborarea documentului de politici publice

Programul urmează a fi elaborat și **consultat cu toate părțile interesate** în perioada **noiembrie** – decembrie 2021.

Părțile implicate

Programul este elaborat de către Ministerul Educației și Cercetării (MEC) în colaborare cu Agenția Relații Interetnice, Cancelaria de Stat, Consiliul Audiovizualului, Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, Biroul Național de Statistică,

reprezentanți ai societății civile, consiliului coordonator al organizațiilor etno-culturale, partenerii de dezvoltare etc.

Procesul de elaborare a Programului urmează a fi supus consultărilor ample și implicării directe a reprezentanților societății civile, inclusiv a organizațiilor minorităților naționale, organizațiilor internaționale, instituțiilor autorităților publice centrale și locale, în special din localitățile dens populate de persoane aparținând minorităților naționale. O atenție specială se va acorda transparenței, colaborării intersectoriale, principiilor de nediscriminare și de egalitate de gen. Astfel, vor fi organizate sesiuni de consultări, interviuri cu părțile interesate, ședințe cu grupul de lucru etc.